

Silabus

Naziv predmeta	STAROZAVETNI PROROCI
Šifra predmeta	SP312
Krediti	2
Program(i)	Diplomske studije teologije
Broj časova	30
Kratak opis i cilj nastavnog predmeta	Uvod u starozavetnu proročku literaturu („Veliki“ proroci [Isaija, Jeremija i Jezekilj] i Knjiga dvanaestorice proroka [od Osije do Malahije]) i njena interpretacija. Poseban naglasak će biti stavljen na uvodna pitanja kao što su osnovne karakteristike proroka i proročke literature, različiti metodološki pristupi proučavanju ove literature, značaj poznavanja istorijske i sociološke pozadine, književne strukture i žanra za interpretaciju ovih starozavetnih knjiga i upoznavanje sa opštim temama i svrhom ovih knjiga.
Način i mesto poučavanja	Intenzivna nastava. Teološki fakultet, Bore Markovića 11, 11030 Beograd. Nastava će se održavati preko Zoom-a. Link i neophodni podaci za pristup će biti naknadno prosleđeni.
Prisutnost	Prisustvo nastavi je obavezno. U slučaju da je sprečen/a da pohađa nastavu zbog nepredviđenih okolnosti, student/kinja treba da pošalje profesoru odobrenje o odsustvu sa nastave od prodekana za nastavu. Studentu/kinji neće biti dozvoljeno da izađe na završni ispit ukoliko nije prisustvovao/la broju časova koji su predviđeni pravilnikom fakulteta. Za više detalja vidi Akademijski pravilnik Teološkog fakulteta.
Predavač	Živković Goran, PhD (Cand.), McMaster Divinity College, Kontakt e-mail: bg.zivkovic@gmail.com
Metod poučavanja	Priprema za nastavu u vidu čitanja, predavanja profesora, interaktivna nastava, diskusije, evaluiranje literature i lične konsultacije sa profesorom.
Sadržaj predmeta	Detaljan opis sadržaja predmeta i plan nastave u prilogu.

Rezultati
poučavanja

Po završetku intenzivne nastave, a pod uslovom da ispune sve zahteve ovog predmeta, očekuje se da će studenti/kinje napredovati na području teorije, bitisanja i prakse i biti u mogućnosti da:

- Prepoznaju osnovne karakteristike proroka i ulogu njihovog delovanja u određenom sociološkom i istorijskom kontekstu.
- Definišu i ispravno klasifikuju starozavetnu proročku literaturu.
- Razlikuju osnovne metodološke pristupe izučavanja ove literature i kritički evaluiraju izbor metodološkog pristupa i njegov uticaj na konačan rezultat istraživanja.
- Situiraaju svaku starozavetnu proročku knjigu u njen istorijski i sociološki kontekst kao i da objasne književnu strukturu i osnovne teološke misli svake proročke knjige.
- Primene osnovne principe tumačenja Biblije kako bi ispravno pristupili analizi starozavetnih proročkih tekstova.
- Ispravno upotrebljavaju starozavetnu proročku literaturu u njihovom svakodnevnom duhovnom sazrevanju kao i da koriste istu u svrhu podučavanja drugih.

Zahtevi

1. **Priprema i učestvovanje u nastavi (10% od ukupne ocene).** Pažljivo praćenje nastave neće samo doprineti 10% završnoj oceni već će i uveliko pomoći studentima/kinjama da se adekvatno pripreme za završni ispit i da steknu opšti utisak o tome kakva pitanja mogu da dobiju na završnom ispitu.
2. **Seminarski rad (20% od ukupne ocene).** Naučno-istraživačka prezentacija (5–8 stranica) jednog od ključnih elemenata egzegeze (istorijska i književna pozadina teksta, semantička ili sintaktička analiza, teološka analiza, primena). Studenti će raditi u grupama na odabranom tekstu iz starozavetne proročke literature (tekst koji nećemo obrađivati na nastavi). Od studenta/kinje se očekuje da koristi stečeno znanje jevrejskog jezika. Rok za predaju rada je **26. april**.
3. **Završni ispit (70% od ukupne ocene).** Ispit će biti pismenog tipa (**ispitna sedmica**).

Bonus (test koji nije obavezan ali može da doprinese čak 10% završnoj oceni): Studenti/kinje će imati priliku da po završetku nastave uzmu test opšteg poznavanja starozavetnih proročkih spisa. Studenti/kinje će dobiti 10 starozavetnih proročkih tekstova za koja bi trebalo da navedu iz koje proročke knjige i poglavlja su uzeti. **Vreme ispita po dogovoru.**

Važna napomena: Cilj profesora je da svi studenti/kinje koji/e marljivo rade i žele da dobiju dobru završnu ocenu imaju jasnu sliku kako da to i ostvare.

Način i
kriterijum
ocenjivanja

Kriterijum ocenjivanja:

5 — 00–50%

6 — 51–60%

7 — 61–70%

8 — 71–80%

9 — 81–90%

10 — 91–100%

Ocenjuje se:

(1) **Priprema i učestvovanje u nastavi:** ocenjuje se spremnost za nastavu, učestvovanje na času u vidu postavljanja pitanja i davanja komentara.

(2) **Egzegetski seminarski rad:** ocenjuje se sadržaj, argumentacija i prezentacija. Posebno se ceni demonstriranje kritičkog razmišljanja i sposobnosti da se na osnovu toga zauzme ispravan pogled po pitanju određenog problema.

(3) **Završni ispit:** ocenjuje se sadržaj i argumentacija i kritičko razmišljanje.

Udžbenici (navedeni po prioritetnom redu). Prvi deo nastave je uglavnom zasnovan na ovim delima. Studenti/kinje nisu obavezni/e da konsultuju navedene knjige ali ako žele da prošire svoje znanje i da se adekvatno pripreme za nastavu ovo su dela koja mogu da koriste.

Hays, J. Daniel, and Tremper Longman III, eds. *The Message of the Prophets: A Survey of the Prophetic and Apocalyptic Books of the Old Testament*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010.

Blenkinsopp, Joseph. *A History of Prophecy in Israel*. Westminster John Knox, 1996.

Petersen, David L. *The Prophetic Literature: An Introduction*. Louisville: Westminster John Knox, 2002.

Redditt, Paul L. *Introduction to the Prophets*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2008.

McConnville, J. Gordon. *Exploring the Old Testament: A Guide to the Prophets*. Downers Grove: InterVarsity, 2002.

Bibliografija

Opšti pregled važnih dela.

Boda M. J., and J. Barker, "Building an Old Testament Library: Hosea—Malachi." *Catalyst* 34 (2008).

Selektovana bibliografija. Navedena dela reflektuju savremene trendove u izučavanju starozavetne proročke literature i biće korišćena od strane profesora za vreme nastave. Lista je prevashodno namenjena studentima/kinjama koji/e nameravaju da se bave ovim predmetom i u budućnosti:

Barton, John. *Oracles of God: Perceptions of Ancient Prophecy in Israel after the Exile*. New York: Oxford University Press, 1988.

Ben Zvi, Ehud. "Remembering Twelve Prophetic Characters from the Past." Pages 6–36 in *The Book of the Twelve—One Book or Many?: Metz Conference Proceedings 5–7 November 2015*. Edited by Elena Di Pede and Donatella Scaiola. Forschungen zum Alten Testament. Tübingen: Mohr Siebeck, 2016.

- Ben Zvi, Ehud, Michael H. Floyd (eds.), *Writings and Speech in Israelite and Ancient Near Eastern Prophecy*. Atlanta, GA: Society of Biblical Literature, 2000.
- Ben Zvi, Ehud, James Nogalski, and Thomas Römer. *Two Sides of a Coin: Juxtaposing Views on Interpreting the Book of the Twelve/the Twelve Prophetic Books*. Analecta Gorgiana. Piscataway, N.J.: Gorgias Press, 2010.
- Boda, Mark J. "Messengers of Hope in Haggai–Malachi." *Journal for the Study of the Old Testament* 32 (2007) 113–31.
- . "From Dystopia to Myopia: Utopian (Re)Visions in Haggai and Zechariah 1–8." In *Utopia and Dystopia in Prophetic Literature*, edited by Ehud Ben Zvi, 210–48. Suomen Eksegeettisen Seuran Julkaisuja 92. Göttingen: Vandernhoeck & Ruprecht, 2006.
- . *Haggai and Zechariah Research: A Bibliographic Survey*. Tools for Biblical Studies 5. Leiden: Deo, 2003.
- . "Haggai: Master Rhetorician." *Tyndale Bulletin* 51 (2000) 295–304.
- Boda, Mark J., and Michael H. Floyd, eds. *Tradition in Transition: Haggai and Zechariah 1–8 in the Trajectory of Hebrew Theology*. Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 475. New York: T. & T. Clark, 2008.
- Boda, Mark J., and Michael H. Floyd, eds. *Bringing out the Treasure: Inner Biblical Allusion in Zechariah 9–14*. *Journal for the Study of the Old Testament* 370. London: Sheffield Academic, 2003.
- Boda, Mark J., and J. Gordon McConville, eds. *Dictionary of the Old Testament Prophets*. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2012.
- Boda, Mark J., and Stanley E. Porter. "Literature to the Third Degree: Prophecy in Zechariah 9–14 and the Passion of Christ." In *Traduire le Bible hébraïque. De la Septante à la Nouvelle Bible Segond/Translating the Hebrew Bible. From the Septuagint to the Nouvelle Bible Segond*, edited by Robert David and Manuel Jinbachian, 215–54. Sciences Bibliques 15. Montreal: Médiaspaul, 2005.
- Brueggemann, Walter. "Futures in Prophetic Studies." In *The Oxford Handbook of the Prophets*, edited by Carolyn J. Sharp, 655–65. New York: Oxford University Press, 2016.
- Carroll R, M. Daniel. "Social-Scientific Approaches." In *Dictionary of the Old Testament: Prophets*, edited by Mark J. Boda and J. G. McConville, 734–47. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2012.
- . "Living between the Lines: Reading Amos 9:11–15 in Post-War Guatemala." *Religion & Theology* 6 1 (1999): 50–64.
- . "God and His People in the Nations' History: A Contextualised Reading of Amos 1–2." *TynBul* 47 1 (1996): 39–70.
- Clendenen, E. Ray. "Textlinguistics and Prophecy in the Book of the Twelve." *Journal of the Evangelical Theological Society* 46 (2003): 385–99.
- Day, J. (ed), *Prophecy and Prophets in Ancient Israel: Proceedings of the Oxford Old Testament Seminar*, New York: T & T Clark, 2010.
- Dempsey, C. J. "From Drought to Starvation (Jeremiah 14:1–9): A National Experience, a Global Reality." Pages 41–66 in *By Bread Alone: The Bible Through the Eyes of the Hungry*. Edited by Sheila E. McGinn, Lai Ling Elizabeth Ngan, and Ahida Calderón Pilarski. Minneapolis: Fortress, 2014.
- . "Feminist Interpretation." In *Dictionary of the Old Testament: Prophets*, edited by Mark J. Boda and J. G. McConville, 240–47. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2012.

- Floyd, Michael H. "New Form Criticism and Beyond: The Historicity of Prophetic Literature Revisited." Pages 17–36 in *The New Form Criticism and the Book of the Twelve*. Edited by Mark J. Boda, Michael H. Floyd and Colin M. Toffelmire. Ancient Near Eastern Monographs 10. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2015.
- Floyd, M.H., & Haak, R.D., (eds.), *Prophets, Prophecy, and Prophetic Texts in Second Temple Judaism*. Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 427; London/New York: Clark, 2006.
- Grabbe, L.L. & Haak, R.D (eds), *Knowing the End from the Beginning: The Prophet, the Apocalyptic and their Relationships*. JSOP Sup Series 46, London: T & T Clark, 2003.
- House, Paul R. *The Unity of the Twelve*. JSOTSup 27. Sheffield: Almond, 1990.
- Hayes, Elizabeth. "Of Branches, Pots and Figs: Jeremiah's Visions from a Cognitive Perspective." Pages 89–102 in *Prophecy in the Book of Jeremiah*. Berlin/New York: Walter de Gruyter, 2009.
- Heffelfinger, Katie M. "More Than Mere Ornamentation." *PIBA* 36–37 (2014): 36–54.
- . *I Am Large, I Contain Multitudes: Lyric Cohesion and Conflict in Second Isaiah*. Bibint 105. Leiden: Brill, 2011.
- Hilber, John W. "The Culture of Prophecy and Writing in the Ancient Near East." Pages 219–41 in *Do Historical Matters Matter to Faith?* Edited by James K. Hoffmeier and Dennis Magary. Wheaton: Crossway, 2012. Bibint 105.
- . "Cultic Prophecy in Assyria and the Psalms." *JAOS* 127 1 (2007): 29–40.
- Horsley, R.A., *Bandits, Prophets & Messiahs: Popular Movements in the Time of Jesus*, Harrisburg, Pennsylvania: Trinity, 1999.
- Lasor, William Sanford, David Alan Hubbard and Frederic Wm. Bush, *Old Testament Survey: The Message, Form and Background of the Old Testament*. Grand Rapids: Paternoster Press, 1982.
- Moskala, Jirži, 'Proročki glas u Starom zavetu', u *Pregled*, Alberto R. Timm, Dwain N. Esmond (Beograd: Preporod, 2018), str. 13–58.
- Nissinen, Martti. "Prophetic Intermediation in the ANE." In *The Oxford Handbook of the Prophets*, edited by Carolyn J. Sharp, 5–22. New York: Oxford University Press, 2016.
- Nogalski, James D. "The Book of the Twelve Is Not a Hypothesis." Pages 37–59 in *The Book of the Twelve—One Book or Many?: Metz Conference Proceedings 5–7 November 2015*. Edited by Elena Di Pede and Donatella Scaiola. Forschungen Zum Alten Testament. Tübingen: Mohr Siebeck, 2016.
- . *Literary Precursors to the Book of the Twelve*. BZAW 217. Berlin: Walter de Gruyter, 1993.
- . *Redactional Processes in the Book of the Twelve*. Berlin: Walter de Gruyter, 1993.
- Rebić, Adalbert, *Prorok—čovjek Božji*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1996.
- Redditt, Paul L. *Introduction to the Prophets*. Grand Rapids: Eerdmans, 2008.
- Redditt, Paul L. and A. Schart, eds. *Thematic Threads in the Book of the Twelve*. BZAW 325. Berlin: Walter de Gruyter, 2003.
- Römer, Thomas. "Introduction: The Book of the Twelve—Fact and Fiction?" In *Two Sides of a Coin: Juxtaposing Views on Interpreting the Book of the Twelve/the Twelve Prophetic Books*, edited by Ehud Ben Zvi and

James Nogalski, 1-10. *Analecta Gorgiana* 201. Piscataway, NJ: Gorgias, 2009.

Sandy, D. Brent. *Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2002.

Smith, Gary V. *The Prophets as Preachers: An Introduction to the Hebrew Prophets*. Nashville: Broadman & Holman, 1994.

Stefanović, Zdravko, *Thus Says the Lord: Messages from the Minor Prophets*. Hagerstown, MD: Review and Herald, 2012.

Tiemeyer, Lena-Sofia. "The Prophets: Looking Forward." In *The Oxford Handbook of the Prophets*, edited by Carolyn J. Sharp, 666-72. New York: Oxford University Press, 2016.

VanGemeren, Willem A. *Interpreting the Prophetic Word*. Grand Rapids: Academie Books, 1990.

Vajt, Elen, *Istorija proroka i careva*. Beograd: Preporod, 2000.

Westermann, Claus. *Basic Forms of Prophetic Speech*. Translated by Hugh Clayton White. London: Lutterworth Press, 1967.

Dan	Sadržaj predmeta
ned 4. april	14:00-14:50 Uvod u predmet 15:00-15:50 Osnovne karakteristike proroka i proroštva 16:00-16:50 Uloga i funkcija starozavetnih proroka 17:00-17:50 Proročka literatura 19:00-19:50 Eshatologija u starozavetnoj proročkoj literaturi
pon 5. april	14:00-14:50 Osnovne teološke teme u starozavetnoj proročkoj literaturi 15:00-15:50 Različiti pristupi interpretaciji starozavetne proročke literature 16:00-16:50 Isaija (Istorijski i literarni kontekst, jedinstvo knjige) 17:00-17:50 Isaija (Isaija 1, početak kanonskih proroka) 19:00-19:50 Konsultacije
uto 6. april	14:00-14:50 Jeremija (Istorijski i literarni kontekst, pozivanje proroka Jeremije) 15:00-15:50 Jeremija (Jeremijine ispovesti) 16:00-16:50 Jezekilj (Istorijski i literarni kontekst, povlačenje Božje slave iz hrama) 17:00-17:50 Jezekilj (Simbolični akt)
sre 7. april	14:00-14:50 Uvod u knjigu dvanaestorice proroka 15:00-15:50 Osija (Istorijski i literarni kontekst, Osija) 16:00-16:50 Joilo (Istorijski i literarni kontekst, pokajnička molitva u Joilu) 17:00-17:50 Amos (Istorijski i literarni kontekst, društvena (ne)pravda u Amosu)
čet 8. april	14:00-14:50 Mihej (Istorijski i literarni kontekst, formiranje karaktera u Miheju) 15:00-15:50 Sofonije (Istorijski i literarni kontekst, Sofonije) 16:00-16:50 Agej (Istorijski i literarni kontekst, Ekološka etika u Ageju) 17:00-17:50 Zaharija (Literarni kontekst Zah 1:7-6:15, Osnovna struktura vizija) 19:00-19:50 Konsultacije
pet 9. april	10:00-10:50 Zaharija (Dve centralne vizije: Zah 3-4) 11:00-11:50 Zaharija (Dobri pastir: Zah 9-14) 12:00-12:50 Malahija (Istorijski i literarni kontekst, kraj proročkih spisa) 14:00-14:50 Interaktivna diskusija (prvi deo) 15:00-15:50 Interaktivna diskusija (drugi deo)